

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Thord Ingesson

DATUM
2016-03-03

DIARIENUMMER
20160070

ERT DATUM
2016-02-11

ER REFERENS
Ju2016/01307/L7

Justitiedepartementet
Enheten för Migrationsrätt
103 33 Stockholm

LOs yttrande över utkast till lagrådsremiss kring begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Inledning

Asylrätten är en viktig del av de mänskliga rättigheterna. LO slår vakt om rätten till skydd undan t ex förföljelse och väpnade konflikter. Det är olyckligt att Sverige kommit i ett läge där regeringen anser att det är nödvändigt att tillfälligt begränsa asylreglerna. LO finner dock inget skäl till att överpröva regeringens beslut om att införa en tillfällig lag om att begränsa möjligheten till uppehållstillstånd. Lagen föreslås gälla i tre år. Efter denna treårsperiod förutsätter LO att Sverige återigen normaliserar regelverket kring asyl och uppehållstillstånd.

Permanent uppehållstillstånd om utlänningen kan försörja sig

Förslaget till tillfällig lag innehåller även ett förslag om permanent uppehållstillstånd om utlänningen kan försörja sig. Runt detta förslag finns vissa krav på anställningsvillkoren. Krav som liknar de som gäller för arbetstillstånd. Anställningen måste också ha anmälts till Skatteverket. LO ser stora problem med förslaget. Sammantaget är problemen så omfattande att det går att ifrågasätta om förslaget är genomförbart.

Förslaget liknar reglerna som finns för arbetstillstånd. LOs erfarenheter från arbetstillståndssystemet visar att lagändringen från 2008 öppnade upp för ett omfattande missbruk av regelverket. Eftersom konstruktionen av nuvarande förslag liknar arbetstillståndsreglerna är en rimlig bedömning att nuvarande förslag kommer uppvisa en liknande problembild som den som finns för arbetstillståndssystemet.

@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Svårt att kontrollera att det rör sig om en riktig anställning och att lönen är i nivå med kollektivavtalet.

Utkastet till lagrådsremiss innehåller en övertro på myndigheters möjlighet att kontrollera att anställningen är verklig, varaktig och till kollektivavtalsenliga villkor.

Förslaget innehåller inget krav om hur länge arbetstagaren ska ha haft anställning för att beviljas permanent uppehållstillstånd när det tillfälliga uppehållstillståndet löper ut. I det fall arbetstagaren uppger att anställningen påbörjats strax innan uppehållstillståndet löper ut finns mycket lite tillgängligt för myndighet att kontrollera för att avgöra om anställningen uppfyller lagens krav eller över huvud taget existerar.

Att arbetsgivaren upprättat ett anställningsavtal kan knappats ses som en garanti för att allt är i sin ordning. Att kontrollera arbetsvillkoren eller att anställningen verkligen existerar genom att kontrollera arbetsgivarens skattebetalningar har i praktiken visat sig vara svårt. Även om arbetsgivare betalar skatter och avgifter varje månad för anställda så är det inte förrän året efter intjänandet, i samband med kontrolluppgifter och deklaration, som skatteverket får reda på för vem och för vilken lön skatterna betalats.

Inbetalade skatter och avgifter ger också en mycket liten information om huruvida anställningen ligger i nivå med kollektivavtalet eller inte. Våra erfarenheter från arbetstillståndssystemet och de kontroller som görs av fackliga organisationer är att felaktiga löner är vanligt förekommande. Ofta ligger lönen visserligen i nivå runt de lägsta nivåerna i kollektivavtalet men att den anställda inte får ersättning för övertid och arbete på kvällar och helger. Ofta i kombination med utebliven semesterersättning och ofullständiga eller obefintliga försäkringar.

Vi har också stött på flera fall där arbetsgivaren betalat skatter och avgifter men där någon lön aldrig betalats ut. Det har också hänt att arbetstagaren betalat arbetsgivare för att inbetala skatter och avgifter. Allt för att ge sken av en anställning och inkomst.

Våra erfarenheter från Migrationsverkets arbete med kontroller av arbetsgivare inom arbetstillståndssystemet visar på stora problem för Myndigheten att få till verk samma kontroller. Trots skärpningar i lagstiftning och regelverk har få eller inga arbetsgivare lagförts för att medveten lämnat osanna uppgifter kring anställning eller förmedlat arbetserbjudanden mot betalning. LOs bedömning är att förslaget kring permanent uppehållstillstånd för utlänning som kan försörja sig i praktiken riskerar att bli omöjligt att administrera. Kontrollmöjligheterna kommer att varar begränsade.

Oseriösa arbetsgivare

Våra erfarenheter av arbetstillståndssystemet visar på god tillgång på oseriösa arbetsgivare. Ofta på jakt efter billig arbetskraft men också intresserade av att mot betalning ställa upp och medverka i upprättande av intyg och dokument som krävs för att upprätta en skenanställning. Arbetsgivare som säljer arbetserbjudande inom arbetstillståndssystemet kommer att ha samma drivkraft att upprätta och sälja osanna anställningsbevis som kan användas inom ramen för den tillfälliga asyllagen. Den ekonomiska vinningen är god, särskilt i förhållande till den låga risken att lagföras.

Det föreslagna regelverket ger arbetsgivarna ett styrkeövertag. Det är arbetsgivarens roll att meddela skatteverket om att anställningen påbörjats. Det är också endast arbetsgivaren som kan intyga anställningen i samband med kontroller. I praktiken kan arbetsgivaren i många fall avgöra om arbetstagaren ska stanna eller utvisas. Detta är ofta något som arbetsgivaren använder för att få arbetstagaren att acceptera låga och orättvisa arbetsvillkor.

Falska förhoppningar

Trots svårigheter med efterkontroller inom arbetstillståndssystemet är det en stor del av arbetstillståndsärenden som underkänns i samband med förlängningsansökningarna. Regelverket är strikt och underkänner även små avvikelser i arbetsvillkoren. Det är därför rimligt att förvänta sig att även en stor andel ansökningar om permanent uppehållstillstånd kommer underkännas. Det är inte rimligt att förvänta sig att arbetstagaren eller ens seriösa arbetsgivare har total kunskap om regelverket. Förhoppningar om permanent uppehållstillstånd som istället blir till utvisningsbeslut riskerar att leda till att fler asylsökande, trots utvisningsbeslut, stannar kvar.

Stimulera utbildning

Som skäl för förslaget om permanent uppehållstillstånd om utlänningen kan försörja sig själv anges att det ger ökade drivkrafter till arbete och egenförsörjning. Arbete, egenförsörjning och en långsiktig stark förankring på arbetsmarknaden underlättas av bra och relevant utbildning. Det finns således starka skäl som talar för att utbildning bör stimuleras. LO anser att det bör övervägas om utbildning kan stimuleras genom att utlänning som deltar i det så kallade snabbspåret eller andra utbildningsinsatser som syftar till att ge en starkare förankring på arbetsmarknaden kan undantas från den tillfälliga asyllagen. Särskilt starka skäl för undantag finns det för unga. Där många kan tänkas avbryta studier i förtid för att istället försöka få permanent uppehållstillstånd genom att jobba.

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Thord Ingesson